

Kuva: Ilkka Vuorinen

Kipsin levitys Vantaanjoen valuma-alueella jatkuu syksyllä 2020

Vuosi on tulossa päätökseen ja on aika jälleen kiittää hankkeeseen osallistuneita viljelijöitä, yhteistyökumppaneita, lahjoittajia ja tietysti teitä uutiskirjeen tilaajia. Tänä vuonna hankkeeseen osallistui 50 viljelijää Vantaanjoen valuma-alueen eri osista. Viljelijät arvostivat kipsikäsittelyn helppoutta ja halusivat näyttää esimerkkiä vesiensuojelussa. Katso videohaastatteluis-tamme, [miksi nurmijärveläinen viljelijä Kallepekka Toivonen lähti mukaan kipsihankkeeseen](#) ja [mitä mietteitä Vantaan kaupungin tilanhoitaja Tuomas Vaherlehdolla on vesiensuojelusta](#).

Kipsiä on levitetty nyt yhteensä 3 200 peltohehtaarille. Syyssateet estivät viimeiset kipsin toimitukset ja levityksen lokakuussa, joten jäljelle jääneet pellot käsitellään syksyllä 2020. Voimme hankkeen budjetin puitteissa myös tehdä muutamia uusia kipsin levityssopimuksia ja täten vielä hieman kasvattaa levitysalaa. Lisäksi jatkamme ensi vuonna vedenlaadun mittausta sekä kalastuskokeita. Seurantatulokset ja hankkeen johtopäätökset koostamme loppuraportiksi, joka julkaistaan marraskuussa 2020.

Lisätietoja hankkeesta:

<https://johnnurmisenosaatio.fi/hankkeet/vantaanjoen-kipsihanke/>

Pellonpiennarpäivä innosti poliitikkoja tekemään omat kipsilupauksensa

Kutsuimme viljelijöitä, opiskelijoita, hankkeen yhteistyökumppaneita ja poliitikkoja 27.9.2019 Nurmijärvelle Kallepekka Toivosen pellolle. Pellon pientareella keskusteltiin kipsikäsittelyn toteuttamisesta, sen vesistövaikutuksista ja tulevaisuuden näkymistä sekä nähtiin kipsin levitystä käytännössä.

Kuva: Ilkka Vuorinen

Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistyksen tutkija **Pasi Valkama** esitteli kipsikäsittelyn tehoa ja ensimmäisiä tuloksia kipsikäsittelyn vesistövaikutusten seurannoista.

Lepsämänjoen sameus suhteessa valumaan pieneni kipsin levityksen jälkeen keskimäärin 41% kasvukauden ulkopuolisissa olosuhteissa. Kokonaisfosforin osalta kipsikäsitteilyjaksolla (lokakuu–huhtikuu 2018–2019) huuhtoutui 49% vähemmän fosforia kuin vastaavissa olosuhteissa ennen käsitteilyä (lokakuu–huhtikuu 2015–2016). [Lisää väliaikatuloksia kipsihankkeesta löydät Valkaman haastattelusta.](#)

Kuva: Ilkka Vuorinen

Poliitikot antoivat pellonpiennartilaisuudessa kipsilupauksia. Tilaisuudessa mukana olleet **Antti Lindtman**, **Ville Niinistö**, **Saara-Sofia Sirén** ja **Kimmo Tiilikainen** kokivat vesiensuojelun tärkeäksi ja suhtautuivat myönteisesti kipsikäsitteilyyn. Katso John Nurmisen Säätiön YouTube-kanavalta, miten he edistäisivät kipsikäsitteilyn käyttöä jatkossa.

[Antti Lindtman \(SDP\) lupaa edistää tutkitusti tehokasta kipsikäsitteilyä jatkossakin.](#)

[Ville Niinistön \(Vihr.\) mietteet kolmannen sektorin roolista uusien vesiensuojelumenetelmien edistäjänä.](#)

[Saara-Sofia Sirén \(Kok.\) panostaisi kipsikäsitteilyn lisäksi ravinnehuuhtoumien juurisyöhyn.](#)

[Kimmo Tiilikainen \(Kesk.\) panostaisi tukijärjestelmien uudistamiseen EU-tasolla.](#)

Vesiensuojelun tehostamisohjelmaan lisärahoitusta

Syyskuun lopulla järjestetyssä pellonpiennarpäivässä ympäristöministeriön ohjelmapäällikkö **Tarja Haaranen** kertoi, että valtion vesiensuojeluun kohdennettu paketti on kasvatettu viisivuotiseksi, ja siinä osoitetaan nyt 69 miljoonaa euroa käytettäväksi vesiensuojelutoimenpiteisiin. Osana valtion vesiensuojelun tehostamisohjelmaa Varsinais-Suomen ELY-keskus on käynnistänyt suuren mittakaavan hankkeen, jonka tavoitteena on levittää Saaristomeren valuma-alueella pelloille kipsiä noin 50 000 hehtaarille vuosien 2020–2022 aikana ja vähentää näin tuntuvasti Saaristomereen tulevaa ravinnekuormitusta. Varsinais-Suomen KIPSI-hankkeen ja Vantaanjoen kipsihankkeen yhteinen tavoite on yhteinen tavoite on saada kipsi mukaan maatalouden tukijärjestelmään. [Katso lisää kuulumisia vesiensuojeluhankkeen tehostamisohjelmasta Tarja Haaranen haastattelusta.](#)

Uusia tuloksia kipsikäsittelyn vaikutuksista kalastoon

Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistyksen jokitalkkarit tutkivat kipsikäsittelyn vaikutusta kalakantoihin ja taimenten lisääntymismenestykseen vuosina 2018–2019 kahdella sähkökalastuksella ja talvi-aikaisella mädinhaudontakokeella. Koeasetelmaa varten Luhtajoelta ja Lepsämänjoelta valittiin kummastakin kaksi kipsikäsittelyn vaikutusalueita ja yksi levityksen yläpuolinen vertailualue. Nyt valmistuneiden selvitysten perusteella näyttää siltä, että kipsikäsittely ei vaikuta taimenen luonnonlisääntymiseen.

Mädinhaudontakokeet kertoivat taimenen lisääntymisolosuhteista

Kipsikäsittelyn vaikutusta taimenen lisääntymisolosuhteisiin tutkittiin mädinhaudontakokeella, joka käynnistyi loka-marraskuun 2018 taitteessa. Mäti kaadettiin soralla täytettyihin sylintereihin, joiden seinät päästävät veden läpi, mutta kuoriutuneet poikaset eivät pääse ulos. Mädin selviytymistä seurattiin pitkän talven nostamalla sylinterit yksi kerrallaan marras-, tammi-, maaliskuu- ja huhtikuussa. Runsasluminen ja -jäinen talvi aiheutti omat haasteensa sylintereiden nostolle ja keväällä jokien virtaamien nousu ja jäiden liikkeellelähtö huuhtoi neljä Luhtajoen vaikutusalueilla olleesta mäतिकorista mukaansa.

Mätijyvistä kuoriutumiseen asti selviytyi vertailualueilla keskimäärin 62 % ja vaikutusalueilla 52 %, mutta pienen otoskoon vuoksi ero ei ole tilastollisesti merkittävä. Tulosten pohjalta voidaan todeta, että koealueiden vedenlaatu oli riittävä taimenen lisääntymiselle.

Kuva: VHVSY

Taimenten määrää tutkittiin sähkökalastuksella

Syksyllä 2018 toteutetuissa sähkökalastuksissa neljällä kuudesta koealasta esiintyi taimenia. Muu lajisto oli Vantaanjoen vesistöalueelle tyypillistä, koostuen särjistä, töröistä, mateista ja kivisimpuista. Kesä 2018 oli poikkeuksellisen kuuma ja kuiva koko maassa, mikä ajoi taimenet ahdinkoon. Tämä näkyi normaalina matalampina taimentiheyksinä ympäri Vantaanjoen vesistöaluetta.

Sähkökalastus toistettiin syksyllä 2019, tasan vuosi aiemman sähkökalastuksen jälkeen. Koealojen kalasto oli pysynyt kutakuinkin samana. Taimenia esiintyi kaikilla samoilla paikoilla kuin vuotta aiemmin, mutta tällä kertaa niitä oli huomattavasti enemmän.

Kipsikäsittely tuskin kuitenkaan selittää taimenkannan kasvua. Kevät ja alkukesä 2019 olivat Etelä-Suomessa ilmastollisesti taimenen poikasille hyvin suotuisia, ja taimenia havaittiin runsaasti ympäri vesistöaluetta.

Hyvien sääolosuhteiden lisäksi heikko taimenvuosi 2018 oli jättänyt poikaisille runsaasti elintilaa.

Sähkökoekalastukset uusitaan vielä syksyllä 2020, jolloin kalastumuutoksista saadaan lisävarmuutta. [Lue lisää kalastuskokeiden tuloksista Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistyksen jokitalkkarin Oula Tolvasen blogitekstistä.](#)

Kuva: VHVSY

Alakoululaisten valokuvauskilpailu tuotti upeita kuvia ja tarinoita kipsikäsittelystä

Syyskuussa joukko Kartanonkosken koulun ja Metsolan ala-asteen 4. ja 5. luokkalaisia kokoontui Helsinkiin Haltialan tilan maille kuulemaan kipsikäsittelystä ja osallistumaan valokuvauskilpailuun. Lyhyen esitelmän jälkeen oppilaat saivat tehtäväkseen valokuvata oman näkemyksensä kipsikäsittelystä. Myöhemmin oppilaat saivat omin sanoin tarinoita, mitä kipsikäsittelystä jäi mieleen.

Kuva: Sasha ja Nellie / Kartanonkosken koulun 4D

Kilpailuun tuli todella paljon hyviä otoksia ja kirjoituksia, joista raadin oli vaikea valita parhaita. Kiitämme kaikkia osallistujia huikeista luomuksista! [Katso kaikki valokuvauskilpailussa palkitut kuvat ja tarinat Vantaanjoen kipsihankkeen sivuilta.](#)

Kuulemme taas lisää kipsiuutisia ensi vuonna. Mukavaa joulun odotusta!

Vantaanjoen kipsihanke

Vantaanjoen kipsihankkeessa on tavoitteena käsitellä kipsillä 3500 hehtaaria Vantaanjoen valuma-alueen peltoja vuosina 2018–2020. Toimenpide vähentää ravinne- ja kiintoainekuormitusta Vantaanjokeen ja Suomenlahteen parantaen siten näiden vesialueiden ekologista tilaa ja virkistyskäyttöarvoa.

Vantaanjoen kipsihankkeen toteuttavat John Nurmisen Säätiö, Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry, Helsingin yliopisto ja Suomen ympäristökeskus. Hanketta rahoittavat säätiön yksityiset tukijat sekä ympäristöministeriö osana Suomen vesien- ja merenhoidon toimenpideohjelmissa esitetyjä toimia ja hallituksen "Kiertotalouden läpimurto ja puhtaat ratkaisut käyttöön" -kärkihanketta.

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ

Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry

HELSINGIN YLIOPISTO

SYKE

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Uutiskirje lähetetään yhteistyökumppaneillemme ja niille, jotka ovat osallistuneet sidosryhmätilaisuuksiimme tai pyytäneet lisäämään sähköpostiosoitteensa jakeluamme. Mikäli ette jatkossa halua saada uutiskirjettä, ilmoittakaa siitä lähettäjälle.